

maganih" deželah življenje ni dosti boljše in ugodnejše. Saj tudi v drugih državah stradajo „knapi“ in podobno ljudstvo. Toda pri nas strada in trpi in živi v skrbeh vse, kar leze ino gre! Slovevenijo, bogato in neizčrpno Slovenijo, so izmolzli, predpisali ji davke, da ni govora o njih, kako dolgo bomo trpeli? Trpeli bomo do konca, **tri dni bomo v**

grobu — po Sv. Pismu — potem bomo vstali! Vstali, kakor pravi Sv. Pavel, takšni, da bomo **vsi eno govorili in ne bo razdorov med nami!** Med našim ljudstvom jih ne bo! Kdor jih bo pa hotel, tega bomo zapodili. Naj živi slovensko ljudstvo! Posvečeno od vekomaj do konca! Grom in peklo naj pogrezne tega, ki odpada...!

Politični pregled:

A. Domača politika.

Slovenski blok. Z ozirom na naš članek o „slovenskem bloku“ v zadnji številki „Avtonomista“ je objavila tudi ljubljanska „Jugoslavija“ 21. februarja članek pod istim naslovom, v katerem naglašajo potrebo skupnega političnega nastopa vseh onih strank in oseb, ki stojijo na stališču slovenskega kulturnega programa. Ali se imenuje taka združitev „blok“ ali kako drugače, je popolnoma postranska stvar. Glavno je, da nastopamo na svoji slovenski zemlji kot Slovenci, ki pravimo: **Tukaj smo in ne damo se izbrisati s svoje zemlje.** Najprej moramo skrbeti, da dobimo svoj dom — kako se bomo v tem domu nadalje prenašali ali pa kregali, to je postranskega pomena. Glavno je, da bomo **na svoji zemlji svoji gospodje.** — Tudi „Slovenec“ (25. februarja t. l.) piše o „slovenskem bloku“ in pravi med drugim: „(Gibanje za vstvaritev slovenskega bloka)... je dokaz, da avtonomistične struje v drugih slovenskih strankah želijo v zadnjem trenutku... **tudi nazunaj organizirano nastopiti in jugoslovanski javnosti povedati, da Slovenci odločno odklanjajo parcelacijo (razdelitev) Slovenije...** Ne bili bi odkritosrčni, ako bi ne priznali, da se v interesu slovenske stvari radujemo avtonomističnega pokreta v drugih slovenskih strankah in njegove želje, da nastopi tudi nazunaj organizirano. Kjer je želja, tam sledi želja tudi dejanje... In kadar bo stvar tako daleč dozorela, bo vodstvo naše stranke (SLS) gotovo našlo pot, po kateri se da skupna avtonomistična misel tudi skupno braniti... Z veseljem beležimo dejstvo, da avtonomistična misel med Slovenci napreduje.“ — „Slovenski Narod“ seveda se ves začuden vprašuje: „Kako pa je slovenska kultura v nevarnosti? Kdo jo pa ogroža? Ako bi bili zlobni, bi odgovorili: Če nihče drugi, jo ogroža „Slovenski Narod“, katerega se vsaka pametna misel prime navadno 10 mesecev prepozno. — „Jutro“ pa pravi, da je „slovenski blok“ — „budalost“. Mi bi pa radi vedeli, kaj bi danes dal dr. Žerjav, če bi on vodil danes avtonomistično gibanje!

Delitev Slovenije na dve oblasti je sklenil pododbor za upravno razdelitev države. — Seveda je pot od sklepa do njegove izvršitve precej dolga in mi se bomo poskušali potruditi, da bo tudi kolikor mogoče trnjeva.

Madžari v Vojvodini se organizirajo v lastni stranki, ravnotako kot vojvodinski Nemci. Med važnostjo obeh strank je pa precejšnja razlika. Dočim so Nemci v Vojvodini takorekoč odrezani od ostalih Nemcev in so vsled tega prisiljeni, da stojijo na državnem stališču vsake države, kateri pač pripadajo, so Madžari tudi teritorialno (po ozemlju) združeni z neodvisno madžarsko državo. Nevarnost madžarske iredente je torej znatno večja kot pa nemške. Daleč je treba računati tudi z okolnostjo, da je Vojvodina bila prej madžarska in madžarski upravni sistem ni bil najslabši. Danes pa Vojvodina vsled slabe uprave gospodarsko naravnost propada in gospodarski propad bo znatno okrepljen vrste organizirane madžarske in nemške stranke. Danes ni nobenega dvoma, da bodo Madžari in Nemci energično zahtevali **avtonomijo za Vojvodino.** To bo njihova najmanjša zahteva

in vlada bo morala tej zahtevi ugoditi, ako hoče preprečiti močno in državni nevarno madžarsko iredento.

B. Vnanja politika.

Sestanka „Male antante“ v Ljubljani ne bo! Kakor znano je bilo domnjeno, da se na svoji vrtni iz zapadne Evrope sestane češki zunanji minister Beneš v Ljubljani z ministrskim predsednikom Pašičem, ki se pripelje iz Beograda. Ta sestanek se je nenadoma preklical in kot vzrok se navaja — laška ministrska kriza. Mogoče! Beneš se vrne v Prago po krajši poti preko Strasburga. Mi pa rečemo: V Pragi čisto dobro vedo, kje in kaj smo Slovenci. Češki državnik se menda ne bodo ženili za vse življenje s kom, ki ga skoraj več ni! Pašič je star, zelo star... in marsikdo ž njim. Škoda!

Rusija bo zahtevala kot odgovor na francoske tirjatve na konferenci v Genovi sledeče: 1. odškodnino za vojaško pomoč Franciji tekom svetovne vojne; 2. odškodnino za škodo, povzročeno po Denjkinu, Wranglu in Kolčaku, ki so se bojevali proti sovjetom na prigorvarjanje Francozov; 3. odškodnino za ruske v inozemstvu naložene prilhranke, ki so jih tuje vlade dale pod zaporo; 4. odškodnino za uničeno rusko mornarico. Vsota teh odškodnin je znatno večja kot od Francozov zahtevani znesek. Kdo pa naj plača nekaj sto tisoč ruskih življenj, ki so ugasnila za interese francoskih kapitalistov?

Zahteve male antante na genovski konferenci. Francoski list „Journal des Débats“ javlja iz Beograda, da bo mala antanta zastopala na genovski konferenci sledeče točke: 1. Mirovne pogodbe morajo ostati neizpremenjene; 2. skupen nastop proti morebitnim madžarskim zahtevam po nekdanjem madžarskem ozemlju (Slovaška, Vojvodina in Erdelj). Poleg tega bo mala antanta zahtevala garancije proti povratku bivšega cesarja Karla in ureditev njegove vzdrževalnine. Ravnotako se bodo skušale v mali antanti zastopane države združiti na enotno politiko napram Rusiji. Glede gospodarske obnove Srednje Evrope naj ima odločilno besedo posebna konferenca strokovnjakov male antante, ki bi zborovala v Beogradu.

Evropski blok proti Rusiji bi radi osnovali Francozi, da bi z združenimi močmi vrgli sedanjo rusko vladu in od Rusije izsilili priznanje predvojnih francoskih dolgov v Rusiji, ki znašajo okroglo 20 milijard frankov v zlatu. Evropski blok seveda Francozom ne bo nič pomagal, ker Rusije ni mogoče premagati in se ji ne da priti do živoga. Stvar stoji tako, da Rusija lahko živi brez Evrope. Evropa brez Rusije ne more. To so prvi spoznali Angleži in zato so Angleži svodosedanjo politiko napram Rusiji temeljito izpremenili.

Vseevropski parlament. Angleški državnik, zlasti Lloyd Georges, si zamisljajo nameravano gospodarsko konferenco v Genovi kot nekako stalno ustanovo. Zastopniki vseh evropskih držav naj bi se v določenih presledkih shajali in se na svojih sestankih posvetovali o vseh zadevah, ki se tičejo skupnih evropskih interesov. Predpogoj take stalne konference bi seveda bil, da se sedanje nesrečne mirovne pogodbe temeljito predrugačijo, zlasti glede vprašanja vojnih odškodnin in plačevanja vojnih dolgov.

nja. Pri volitvah so ti ljudje predvsem in v prvi vrsti „demokrati“. Ti pa danes vladajo in imajo tudi vso moč v svojih rokah. Spomnimo se na primer na čase dr. Šušteršiča, kako se je zavaljavljalo in ponavljalo, da uradništvo samo „žre“... Ko je bila v Ljubljani še narodna in deželna vlada, so nezadovoljniji iz teh vrst pisali dolge članke v časopisju, prirejali demonstracije in burne shode. Danes se lahko reče, da ti stanovi še niso bili nikoli tako slabo preskrbljeni... Še nikoli ni v teh vrstah bilo toliko lakote, bede, pomanjkanja in tudi samozatajevanja. Pri zadnjih volitvah so „demokrati“ vplivali silno na uradništvo, češ, damo Vam prof. Reisererja kot poslanca, on bo že nekaj storil in dosegel...

In Reiserer je parlamentiral, govoril, toda — dosegel? Saj mu ne zameri-

mo. On ne zmora nič, on je samo atrakcija za lahkoverno uradništvo, nič več, nič manj. Dobro. Uradništvu se slabo, zelo slabo godi. Zakaj pa sedaj ne demonstirata, zakaj sedaj ne prireja razburjenih shodov in shodičev, zakaj sedaj ne piše dolgih člankov o krivicah? Zato, ker se boji „demokratov“, ki kaj takšnega in podobnega ne trpe! To je vendar čudno, kako ima nekaj „demokratarskih“ politikov te stanove v strahu. Kar nerazumljiva je sedanja ponižnost, sedanje samozatajevanje, sedanja „poslušnost“! Pridejo drugi časi in videli bomo, če bo tudi tako... Mrtvilo je zavladalo med nami. Ljudje sami čutijo, da to ni prav, ampak... klerikalizem! Če bi bilo kaj zavesti in ponosa v nas bi bili vsaj — komunisti, če že za kaj drugega nismo porabni. Mi smo r... i, pa še velike. **Uradnik.**

Dnevne vesti.

Spomini... Časih med svetovno vojno smo sanjali o veliki, pravični Jugoslaviji, ki bo imela ne samo Gorico, ampak tudi Trst in Reko. Da Jugoslavija ne bo imela niti Sv. Petra na Krasi niti Idrije, o tem se nikomur niti sanjalo ni. Danes pa je tako. Takrat, v tistih časih smo rekli, če nam že vse odreče, pa lahko, ker smo po naturi primorski narod, postanemo vsaj — **angleški dominij!** Ah, kje so tisti časi! Morda pa še pridejo?

Zatvoritev bolnic. Čujemo, da bodo v Sloveniji že v bližnji bodočnosti zaprti skoro vse bolnice. Morda bo še mogoče nekaj časa vegetirati bolnicama v Ljubljani in v Mariboru. Zatvorjene pa bodo one v Novem mestu, v Ptujju, v Celju itd. Vzrok: nema para! — Boljševiki v Rusiji bolnice niso zapirali, ampak jih držali do naših dni.

Uradniške plače in demokratje. Uradniki že dolgo zdihujejo po povišanju svojih za današnjo draginjo res skromnih prejemkov. Hrvatski namestnik Demetrovič je celo „zapretil“ centralni vladi s svojim odstopom, če ne dobe njegovi uradniki povišanih plač. Demokratski klub s svojim demokratskim finančnim ministrom je moral kočno vgrizniti v to kislno jabolko, da iz praznih državnih blagajin „izvadi“ še kakšne „pare“. To priliko pa so porabili demokratje, da med uradništvom agitirajo za svojo stranko, češ, samo oni, demokratje, imajo srce za uradništvo. Na to agitacijo bi odgovorili mi: Uradniki so **državni uradniki in ne uradniki kake stranke.** Za uradnike mora skrbeti država in v imenu države tista stranka, ki je trenutno na vladi, pa naj bo to demokratska ali pa turška stranka. Povišanje plač državnim uradnikom ni nikaka **strankarska milost,** za katero bi morali biti uradniki še „hvaležni“, ampak je **moralna dolžnost države,** za kar ni treba nobene „hvaležnosti“. Hvaležen je treba biti za izkazano milost, ne pa za izpolnitev moralne in pravne dolžnosti.

Moratorij ali odgoditev plačil za dolgove v inozemstvo je zopet na dnevnem redu. Belgrajski špekulanti, ki so nakupili ogromne količine blaga zlasti na Češkem in na Francoskem v nadi, da se bodo izognili plačevanju zvišane carine, so vsled padca vrednosti naše denarja prišli v veliko zagato, iz katere se hočejo sedaj rešiti na stroške cele države. Odgoditev plačil pomeni z drugimi besedami toliko, kakor da nočem ali ne morem plačati svojih obveznosti. Kdor pa noče ali ne more plačati, mora v konkurz in izgubi ves kredit V Švici so na zahtevo belgrajskih trgovcev (špekulantov) po moratoriju odgovorili z novim padcem naše krone, tako da je 100 naših kron vredno le še 1 švicarski frank in 57 centimov.

Vest in prisega! Državni uradniki in uslužbenci so dandanes veliki reveži. Reveži so ne samo zaradi tega, ker se ne morejo niti preživljati, ampak reveži so tudi v tem, ker so izvršilni organi zakonov in naredb. Kmet, ki se ga požene na boben ne vidi krivca svoje nesreče v nerodnem državniku, ki ž njim nikoli oprava ni imel, temveč v biriču, ki ga je zarubil in katerega osebno pozna. Naše uradništvo je sicer priseglo, ravnati se po „določbah ustave, zakonov in zakonitih naredb“, vendar naj ima vedno pred očmi, da vse to dela in izvršuje vsako **po svoji vesti.** Vest je tisto **moralno merilo,** ki se po njem

ravnaj posameznik! Uradništvo mora delati strogo po prisegi, ne sme pa nikoli — in zlasti dandanes ne! — **iti preko tega, kar je v nasprotju z njegovo lastno vestjo!**

Razlika. Naš poljedelec plačuje zemljiški davek. Plačeval ga je z navdušenjem, vsaj ni bil velik. Sedaj so mu ga povečali na dinarje, ki so toliko vredni ko krona, torej za štirikrat. Ampak skoraj vsak poljedelec pri nas v Sloveniji plačuje tudi **dohodarino.** In tu so meje davčnega vijaka odprte na stežaj. Zato naš poljedelec plača več kot njegov tovariš v Srbiji. Tam prvič nimajo nobene katastra in nobenih gruntnih bukev, kakor pri nas in na Hrvaškem. Drugič pa v Srbiji **sploh ne poznajo** dohodarskega davka. Toraj — **plati brate!**

Se ena razlika! V Srbiji nimajo poštnohranilničnih položnic, pri nas jih pa imamo! Tam večinoma nimajo nobenih in nikakšnih davkarjev, pri nas pa v vsakem sodnem okraju. Tam se plačuje davek, kadar prihaja ali prihaja davčni uradnik na kmetov dom, kjer se za davek šele zgliha, pri nas pa človek dobi popir po pošti. Če ne plača, zapoje — boben! Ali morate misliti pri tem na kaj drugega kot na — avtonomijo?!

Kdo je centralist? Pri nas mnogo kateri trepeta pred avtonomijo. Zakaj? Zato, ker misli, da se mu bo potem slabše godilo. Zakaj pa misli tako? Ej zato, ker se mu sedaj dobro godi. Toraj takšen človek ni naš, ampak služitelj tuje dežele. Toraj naj gre, kamor mu drago. Centralisti so ljudje, ki se prodajajo vsem, samo svojemu narodu služiti ne marajo!

Razlaga. Kdo je centralist? Oni, ki stika po **tujih žepih!** Kdo pa je avtonomist? Tisti, ki svoje žepe tišči, da mu jih popolnoma ne izprazni! Če bo šlo po centralistično dalje, po volji demokratov in njihovih zaveznikov, bomo morali spomladati imeti veliko zelene barve. Zato, da se bomo zeleno naštrihali in se šla past med krave in kože!

Uradni list je pred kratkim objavil da sta na podlagi ustayne določbe umirovljena dva uradnika, ker sta dosegla 65. leto svoje starosti. „Slov. Narod“ je v eni svojih zadnjih številkih to uradno objavo malo pokritiziral. Mi tema dva uradnikoma iz celega srca želimo zasluženi mir in pokoj na tem svetu; a vrata do ministrstev jima nikakor še niso zatvorjena, če le pustita — brado rasti. To je pogoj; čeravno v najmodernejši ustavi Evrope ni določno zabeležen.

Minister za sneg. Pretekla dva tedna je tudi v Beogradu močno snežilo, tako da so imeli vlaki velike zamude, pozneje pa je bil ves promet silno otežkočen, deloma tudi ukinjen. V tej sncenjeni nadlogi je vzkliknil neki Belgrajčan: „Potrebujemo ministra za sneg!“ — Tovariš ga vpraša: „Zakaj?“ — „Poglej no,“ mu odgovori prvi, „imamo ministra za pošto, in pošta ne gre; imamo ministra za železnice, a železnice ne vozijo; zakaj bi ne dobili še ministra za sneg, da bi še ta nehaj?“

Kdo je centralist? Centralisti so belgrajski trgovci in belgrajska „porodica“, ki bi najraje ves denar iz celega SHS-a pobasala v svoje žepe.

Kdo je avtonomist? Avtonomisti so pa tisti, ki denar v svojih žepih branijo pred belgrajsko „porodico“ in pravijo, da ga ne dajo. Zato je avtonomističen Zagreb, je avtonomistična Ljubljana in Sarajevo in Novi Sad in Skoplje.

Čudno, čudno...

Prejeli smo: Državni uradniki in uslužbenci so danes tako plačani, da pri sedanjih draginjah res ne morejo več živeti. Tudi učiteljstvo, ki je bilo nekaj časa boljše odškodovano za svoje delo kot nekdanj, prihaja vsled devalvacije krone-dinarja zopet v večje gnotne skrbi. Najslabši so med državnimi uradniki in uslužbenci pa duhovniki. Kaplan ali

župnik dobivata smešno malo in vendar morata biti vodnika matrik in na razpolago raznim državnim uradom, n. pr. sodiščem in okrajnim glavarstvom ter jim poročati o vsem mogočem. Razmere vseh teh stanov so znane skoro vsakomur.

Pri nas v Sloveniji je uradništvo in učiteljstvo pretežno liberalnega mišlje-

Iztirjavanje davkov se vrši po Srbiji in na Hrvaškem vse drugače kot pri nas v Sloveniji. Kakor je priznal sam finančni minister, se mnogo davkov v Srbiji sploh ni razpisalo, kaj šele pobralo. Na Hrvaškem postopajo davčni uradniki z ljudstvom jako obzirno. Tako delajo mogoče iz političnih razlogov, ampak ljudem so vzroki konečno postranska stvar; glavno je, da jih davčni vijak preveč ne stiska. V Sloveniji so pa navili davčni vijak do skrajnosti in rubežni je več v deželi kot starega krompirja. Če pojde tako naprej, bo kmalu cela Slovenija prodana na licitandi ali vsled prevelike gorečnosti in „državotvornosti“ (?) naših davčnih organov, ali pa vsled nagrad in procentov od iztirjanih svot, ki jih je finančni minister davčnim organom obljubil. Kaj pa bi bilo, če bi ljudje enkrat rekli (kar tudi bodo morali reči, ker bodo v to prisiljeni): Ne moremo več? Stavimo turški cekin, da bodo takraf v Belgradu odgovorili: „Evo vam avtonomije, kolikor jo hočete!“

Nekdaj in sedaj. Nekdaj smo dobivali od davčnih uradov knjižice, kjer je bilo natanko napisano, koliko zemljiškega davka je komu naloženega in na podlagi katerega zakona. Potem je bilo v njih natanko zapisano, koliko deželne doklade je dovoljene in na podlagi katerega zakona. Ravnotako je bilo z občinsko doklado itd. Človek je natanko vedel, koliko in zakaj mora plačati in za slučaj pritožbe je imel že v knjižici navedene vse zakone, na katere se je bilo treba opirati pri eventualni pritožbi. Danes tega ni več. Danes ti pošljejo v hišo položnico čekovnega urada, kjer je na zadnji strani navadno s svinčnikom zapisano: Do tega dne prinesl in davkarijo toliko tisoč (za manj navadno že ne gre), če ne, bo boben. O kakemzakup, na čegar podlagi se davek pobira, v razpisih ni govora. To je pa silno važna stvar. Pravico, dovoljevati davke, ima v parlamentarnih državah samo parlament in nihče drugi. Pri nas pa parlament še ni sklenil in ni dovolil mnogo novih davkov ali pa nobenega, ampak večino davkov je sklenil ministrski svet (z naredbami), ki te pravice nima. Zato bi bilo prav zanimivo vedeti, na podlagi kakšnih in katerih naredb se pri nas pobirajo naravnost strašne svote in še zanimivejše bi bilo vedeti, kaj bi odločila sodišča, če bi kdo ugovarjal pravomočnosti in veljavnosti tistih naredb.

Draginja raste. Draginja vseli vrst blaga, za vsakdanje življenje potrebnega in nepotrebne, stalno raste in bo seveda še rastle tako dolgo, dokler ne bomo izenačeni s cenami na svetovnem trgu, kar se je pri nekaterih vrstah blaga že zdavnaj zgodilo. Toda tudi cene „izenačenega“ blaga bodo še rastle, dokler bo vrednost našega denarja stalno padala, kajti kolikor manj je denar vreden, toliko več ga mora biti. Edina pomoč zoper draginjo je torej v pomnožitvi dohodkov, nikake pomoči pa ne vidimo v neprestanem kričanju, „da mora blago postati cenejšo“, ker je to nemogoče in sicer nemogoče zategadelj, ker ni mogoče zahtevati iste količine blaga za dober denar ali pa za malo-vreden papir. Kadar bo naš denar zlat, bodo cene padle; dokler se bomo pa valjali po kupih papirja kakor prasci po listju, bodo pa cene rastle. To je jasno za vsakega. Da morajo blagovne cene pasti, to smo se naučili kričati pač za časa vojne, ko je država hotela s silo obdržati kupilno moč propadajoče papirnate krone na ujeni stari predvojni (zlato) višini. Danes pa odločuje zopet prost trgovski promet, prosta konkurenca in mednarodna borza in po vseh pravilih narodnega gospodarstva je cekin mnogo vreden, ker je zlat, naša krona pa bolj malo, ker je narejena iz „zlata“, katerega kilo velja par starih krajcarjev.

Največji reveži so danes brez dvojnega uradnika in sploh vsi oni, ki žive od mesečne plače. Vrednost krone pada mnogo hitreje kakor se pa zvišujejo prejemki, tako da dobivajo ti reveži v resnici vedno manjšo plačo po vrednosti, čeprav je za nekaj številka na videz višja. Tem gospodom priporočamo, naj si prečitajo naš današnji gospodarski članek in če hočejo sebi dobro, naj se po tem ravnajo.

Poglavje o dedščinah je za naše juriste in narodne gospodarje prav zanimivo. Recimo, da je kdo podedoval po kakem stricu l. 1918. n. pr. 10 tisoč kron.

Če bi se bila dotična zapuščinska zadeva končala normalno, kakor je to navada, če je testament in vse ostalo v redu, bi bil srečni dedič imel lahko vsaj l. 1919. nekaj v rokah, ker je takrat 10 tisoč kron še nekaj veljalo in zaleglo. Kaj pa je posledica za dediča, če zapuščinska razprava še do danes, t. j. do l. 1922. ni v redu brez krivde dedičeve? Kaj bo ta nesrečnež dobil danes? Dobil bo tudi 10 tisoč kron, ampak kakšnih! Zato vprašamo: Kdo naj trpi zaradi zavlačevanja, ali dedič ali država ali sodnik? Takih slučajev je mnogo. (Ako se sodna oblast zanima za kak tak konkreten slučaj, ji enega lahko navedemo).

Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno? Prejeli smo: Tako se glasi že od novega leta sem v „Jutru“ se nahajajoče vprašanje in objavljena je v tem listu cela serija odgovorov na to vprašanje. Vsak človek ima svoj okus; po mojem okusu pa zaslužijo vsi ti odgovori o klasifikaciji svoje dejanske vrednosti razred: „Nezadostno“; a tudi vprašanje samo v objavljeni obliki ne zasluži boljšega reda. Gospod urednik! Za ono vrsto političnega materiala, ki se organizira in zbira okoli „Jutra“, sploh ne eksistira Jugoslavija, ampak edinole država S. H. S., saj so vsi „kralji Jutrove dežele“ glasovali v parlamentu proti imenovanju naše države kot — Jugoslavija. Ali imajo ti ljudje vsak dan drugo prepričanje in nosijo svoje blago na javni trg kakor prilika nanese? V Belgradu so SHS., v Ljubljani pa JDS. Mi plebejci pa vemo, da **Jugoslaviji** kot najlepši in najbogatejši državi, prav ničesar ne manjka — njej ni ničesar potrebno — vsega ima v izobilju. Ako pa bi „Jutro“ vprašalo: „Kaj je v Jugoslaviji (če misli „Jutro“ pri tem na državo SHS) najbolj potrebno, bi nastal iz tega vprašanja **delikaten problem**, ki ga zamore rešiti edinole **narod v celoti**, nikakor pa ne mnenje posameznikov. Pri rešitvi takega problema, pa bi prišli v prvi vrsti mi „plebejci“ na plan. Naša inteligencija **po svoji večini** nima niti volje še manj pa **zmožnosti**, ta problem rešiti v okvirju stremljenja potreb realnega življenja in dejansko različnih razmer plemen **Jugoslovenskega naroda**. Povejmo posebno na uplivnih mestih in važnih postojankah povsod inteligenco, katere vsled svoje duševno nezadostne temperature, svoji nalogi nikakor ni kos. Manjšina naše inteligence je sicer častna, sposobna in spretna, a v jugoslovenskem pomenu besede, nima onega upliva pri javni upravi in ne uživa zadostne veljave tam, kjer ji oboje po pravici gre. A naši prečani tega ne uvidijo. To je glavni vzrok, da vladajo v naši krasni — rekel bi nam zavidljivi državi — babilonske razmere. Zato pa so tudi na vprašanje „Jutra“ vposlani odgovori plitvi, šablonski in za misleče ljudi prav klaverni; kajti njihova vsebina obstoji s prav maloštevilnimi izjemami v povdaranju svobode, bratstva, in enakosti, v potrebi izvršitve načel „sedaj-demokratske“ stranke, v izvedbi centralistične vladne oblike, v naglašanju medsebojnega bratskega spoštovanja, v pobijanju klerikalizma, v železni metli in pesti, v priporočilu svobodne vzgoje mladine in iz še nekaterih prozornih navsvetov, kateri so vsakemu, ki v naših dneh ni političen idijot, znani kot odeja „tujih grehov“, ali v državnostnem oziru kot brezpotrebno naglašanje stvari, brez katerih **nikjer** ni skupno življenje mogoče; oziroma se skupno življenje zagreni, temelji države pa zrahljajo. Da pa „Jutro“ od moje strani ne bo ostalo brez „informacije“ glede njegovega vprašanja in čujejo pripadniki tega glasila tudi plat drugega zvona, Vam gospod urednik naznanim tudi svoj „recept“, ki je v Jugoslaviji najbolj potreben, upoštevajoč pregovor da „**riba pri glavi smrdi**“. To zdravilo obstoji v sledečem:

1. Uniči se naj oblast „porodie“ v Belgradu.
 2. Obreže se naj upliv kapitala v Zagrebu.
 3. Ozdravi se naj kurja slepota v Ljubljani in
 4. Uroči se naj ultimatum — „Ali — ali“ — predvsem avstroogrskim in drugorodnim **polipom**, kateri v Jugoslaviji dobro živijo, lenarijo in zgago delajo.
- Ta „recept“ bo, g. urednik, bolje učinkoval, kot železna metla in železna pest, ki za izkopavanje **sublih bukovih štorov** nikakor nista pripravno orodje.

Za ta opravke je treba vzeti v roke: Sekiro in kramp.

Kot „dosis“ k temu zdravilu priporočam:

1. Sedanji parlament v Belgradu se naj proglasi **oficijelno mrtvim**.

2. Število akademičnih aristokratov se naj v novih kandidatnih listah **decimira** in

3. Vsaka stranka naj svoje poslance sama **plačuje**.

Gorenjčan.

Gospodarstvo.

Posnemajte Macedonce!

Macedonija je najbolj južni del naše države. Prebivalci Macedonije slovijo kot prirodno jako bistri ljudje, čeprav jih je veliko, ki ne znajo ne pisati in ne brati. Ti bistri ljudje trgujejo in kupčujejo **samo za cekine**. Ako hočeš od Macedonce kupiti tobak ali karkoli, mu moraš plačati v „zvencech“ zlatu. Papirnatega denarja ne sprejme, ampak pravi: „Ako hočete na borzali slepariti in goljufati s papirjem, potem sleparite in peharite le sebe, če hočete; nas ne boste. Mi se na to ne spoznamo. Nam dajte **zlato**, ker to ostane, kar je!“

Ali nimajo Macedonci prav? Mi smo že v predzadnji številki „Avtonomista“ pokazali, kako velike krivice se gode nekaterim ljudem, ker država še vedno priznava v Avstriji za časa vojne izdani zakon, da je papir toliko vreden kot zlato. Tam smo povedali, da to ni prav, če danes uboga dekla, ki je gerala 20 let in si s težkim delom prilahnala n. pr. 1000 goldinarjev v **zlato**, danes dobi iz hranilnice 2000 kron v papirju, kar zadostuje komaj za nakup 2 parov čevljev! In če dobi danes kmet, ki je pred 10 leti posodil svojemu sosedu 100 goldinarjev v zlatu za nakup dobre krave, vrnjenih svojih 100 gl. v **papirju**, za katere ne more kupiti niti kravjega roga — vprašamo vsakega na njegovo vest in poštenje. Ali je to prav? Vsak poštenjak bo odgovoril: To ni prav!

Iz te nesrečne postave, ki določa, da se morajo sprejemati odplačila v papirju kot enakovlejavna onim v zlatu, izvira mnogo zla tudi za trgovce, kmete in delavce. Trgovec danes ne ve, koliko bo vredno jutri **ono** blago, ki ga je danes kupil, ker vrednost našega denarja ni stalna (trenotno le stalno pada). Če se dvigne vrednost denarja one dežele, odkoder je trgovec blago naročil na kredit, mora plačati mogoče 2krat, tudi trikrat toliko za poravnavo računa o onem blagu, ki ga je on mogoče že po znatno nižji ceni prej prodal. Tega ne bi bilo, če bi bil on kupil in prodal blago v **zlatem denarju**, preračunano seveda na trenutno vrednost naše krone.

Tudi delavci so reveži vsled nestalne vrednosti našega denarja. Prej je dober delavec dobil n. pr. 2 gl. na dan. Koliko je to danes? 2 gl. v zlatu sta danes vredna 240 kron (po cenitvi v Švici) — kdo jih ima? Če dobi danes na dan le polovico tega zneska, t. j. 120 kron, je lahko srečen! In kmetje! Žitna cena še nekako odgovarja zlati vrednosti pred vojno, nikakor pa ne cene živine. Kdor prodaja danes kilo živo teže (goveje) recimo za 40 kron, ali veste koliko dobi? To je komaj starih 30 krajcarjev! Kdor pa prodaja ceneje, dobi sorazmerno manj.

Isti pojav opažamo pri hranilnih vlogah. Poglejte samo, koliko je že letos, torej niti v dveh mesecih, padla kupovna moč denarja! Kar si dobil še o novem letu za 1000 kron, za to isto blago moraš dati že 1200 kron ali pa še več. Ali stoji ta padec denarne vrednosti v kakšnem razmerju z naraščanjem blagovnih cen? Ako bodo blagovne cene tako rastle, kakor rastejo sedaj, **in to se bo gotovo zgodilo**, potem naravnost uničuje svoje prihranke, kdor jih nalaga v denarnih zavodih — in vse to vsled te nesrečne postave, ki pravi, da je papir toliko vreden kot suho zlato.

Ker pa brez varčnosti ni nobeno gospodarstvo mogoče, zato nočemo s tem pozivati nikogar, naj svoj denar iz hranilnice dvigne. **Pač pa je treba prisiliti odločilne kroge, da to brezsmiselno postavu ukinejo in da vpeljejo denarno računanje na zlati podlagi**, bodisi na podlagi cene cekinov, švicarskih frankov ali pa dolarjev.

Kdo pa so danes odločilni krogi, ki imajo v denarnih vprašanjih glavno besedo? To so veliki kapitalisti. Kako pa računajo ti?

Veliki kapitalist misli tako-le: „Res je, da je vrednost našega papirnatega

denarja majhna. Toda ljudje delajo in delajo in množina izdelkov, zlasti onih za izvoz, se od dne do dne množi. Z množino razpoložljivega blaga pa raste obenem vrednost denarja in če se n. pr. 200 let ne bi nič spremenilo, ampak bi ljudje le delali in delali, bi morebiti vrednost sedanje naše krone dosegla predvojni vrednost. Kolikor dalje torej naši danes še papirnati kapitali leže, toliko bolj se vsled pridnega dela drugih počasi spreminja naš papir v zlato.“ — Tako skleanje je popolnoma pravilno.

Dasi pa je pravilno, ni dobro za one, ki nimajo niti časa čakati 200 let, niti volje, da pomagajo verižnikom izpreminjati papir v zlato. Za nas navadne delovne zemljane je merodajno, **da dobimo plačilo za svoje delo v zlatu**, ne v cekinih sicer, kakor jih zahtevajo Macedonci, ampak preračunano na zlato.

Če n. pr. danes nesem v hranilnico 1000 kron — kaj sem vložil? Toliko, kolikor je ta svota vredna v zlatu. V zlatu pa je ta svota danes vredna **20 zlatih kron**. Če meni vpiše uradnik v knjižico 1000 kron v papirju, bom mogoče (ampak malo verjetno!) dobil nazaj nekaj več (poleg obresti), **ampak samo v slučaju, če se vrednost krone dvigne!** Če pa pade, kakor pada danes? Potem imam občutno izgubo.

Te izgube se pa ognem, če mi vpišejo 20 kron v zlatu v knjižico. Kadar bom prišel ponje, **bom dobil svojih 20 zlatih kron nazaj**, in sicer **večjo svoto** (poleg obresti), če vrednost krone pade, manjšo pa, če vrednost krone raste. **Dvajset kron v zlatu ostane neizpremenjenih 20 zlatih kron (več obresti).**

V dobi večnega menjanja naše denarne krone ne vidimo drugega izhoda iz nevarnosti, da se varčevanje popolnoma ubije, kot računanje na podlagi zlate vrednosti. Potem se ne bodo mogli več dogajati grozni slučaj, da je dekla delala polnih 20 let za — 1 par čevljev; ne bo se dogodilo, da dobi kmet namesto cele krave vrnjen samo kravji parkelj, ampak dekla bo dobila za svojih 1000 zlatih goldinarjev pač toliko papirnatega denarja, kolikor odgovarja od nje prihranjeni **zlato vrednosti** in ne sami številki na ničvrednem bankovcu in kmet bo za izposojeno kravo dobil vsaj celo kravo nazaj. Delavcem pa ne bo treba vedno štrajkati za zvišanje plač in uradnikom ne bo treba molelovati okrog ministrov, ker bodo dobivali vedno stalno plačo v **zlatu**, izplačljivo v papirju po trgovskem borznem kurzu in ne po krivičnih številkah, ki jih je ustvarila še krivičnejša postava v **vojni dobi** kot zadnje rešitev iz finančne zagate.

Ker se bodo pa veliki kapitalisti z vsemi štirimi proti izpremembi te za delovno in varčno ljudstvo silno škodljive, za kapitaliste pa zelo koristne postave branili, zato je vrsta na vas kmetih, delavcih in malih hranilcih, da odločno nastopite v javnosti in zahtevate vsepovsod, naj vam vaše prihranke knjižijo v **zlatu** (po dnevni vrednosti). Zavodi naj jih ravnotako izposojajo v **zlatu** (po dnevni vrednosti) in dolžniki naj izposojene svote vračajo v **zlatu** — pa bo za vse prav.

Sicer pa sami lahko razmišljate o tem, ali je naš predlog pravičen ali ne. Mi smo prepričani, da ne bomo prišli do rednega gospodarstva prej, nego da začnemo računati na **zlati podlagi**. Potem pa naj velika gospoda denar potiska, kakor ji je drago. Kolikor več ga bo natiskala, toliko več ga bo plačevala. S tem sredstvom bomo obenem znatno pripomogli, da pride tudi naše državno gospodarstvo v red.

MANUFAKTURNI ODDELEK

GOSPODARSKE ZVEZE LJUBLJANA, Dunajska cesta šte. 29

(na dvorišču)

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbira vsakevrstnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debelo.

„TEXTILIA“

Trgovska in industrijska d. d., LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

Delniški kapital K 12,000.000.

Največja zaloga češke in angl. manufakture.

Telefon 177. Centrala: LJUBLJANA. Brzjavke: „Textilia“

Samo na debelo! Samo na debelo!

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici v Ljubljani

poleg nunske cerkve registr. zadruga z omejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo s

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka. Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom pošto ček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejeme, proti poroštvo itd.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Vplačana deln. glavnica
K 30,000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani

priporoča ogled svoje zaloge manufakture

Izključno češki izdelki!

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispela je tudi izbrana zaloga damskega blaga od znane brnske tvrdke **Stlassny & Schlesinger**. Glavno skladišče v »Kresiji«, I. nadstr. Poseben vhod iz Lingarjeve ulice št. 1. Detajlna prodajalna v Stritarjevi ulici šte. 5. — Podružnica v Somboru.

Zadružna gospodarska banka d. d.

(The Co-operative Economic Bank and Savings Co. Ltd.)

HEAD OFFICE: Ljubljana. BRANCHES: Bled (Veldeš), Maribor, Split, Sombor, Sarajevo, Šibenik and Djakovo.

Affiliations: Sveopća Zanatlijska Banka d. d., Zagreb, with its branch at Karlovac, and Gospodarska banka d. d. at Novisad.

Capital and reserves, with affiliations, over SHS K 50,000.000. Deposits over SHS K 300,000.000.

Telephone int. Nr. 21 and 57.

Telegr. and Cable adress.: Gospobanka.

All banking and stock exchange transactions promptly attended to.

Kapital: K 20,000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve obrog K 6,500.000

Podružnice: Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec. Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Telefoni št. 146, 458 Brzjavke: ESKOMPTNA.